

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ELEMANLARININ A.B. EĞİTİM PROGRAMLARINDAN ERASMUS'A İLİŞKİN BİLGİ VE GÖRÜŞLERİ

Ali KIŞ*
Necdet KONAN**

Özet

Bu çalışmanın amacı öğretim elemanlarının genelde AB Erasmus programı özelde ise bu programın personel hareketliliği bölümüne yönelik bilgi ve görüşlerinin saptanmasıdır. Betimsel tarama modelindeki bu araştırmanın evreni İnönü Üniversitesi fakültelerinde görev yapan 1129 öğretim elemanı, örnekleme ise tabakalı ve seçkisiz olmak üzere iki aşamalı olarak belirlenen 155 öğretim elemanıdır. Araştırmanın veri toplama aracı 23 sorudan oluşan ankettir. Verilerin analizinde frekans, yüzde tabloları ve ki-kare testi kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları öz olarak şunlardır: Öğretim elemanlarının önemli bir bölümünün Erasmus konusunda bilgi eksikliği vardır. Erasmus'a ilgi açısından bakıldığında ise erkekler kadınlara göre biraz daha ilgilidirler. Fen Bilimleri alanındaki öğretim elemanları Sosyal ve Sağlık Bilimlerindekiyle göre Erasmus ile göreceli olarak daha yakından ilgilidir. Öğretim elemanlarının çoğunluğu Fakülte ve AB Ofislerinden bilgilendirmeyi tercih etmektedirler.

Anahtar Kelimeler: *AB programları, Erasmus, Üniversite, Personel Eğitim Hareketliliği, Akademik hareketlilik*

Abstract

The aim of the study is to determine the knowledge and opinions of university instructors in general on Erasmus, one of EC Education Programmes, and in particular its teaching staff mobility part. The research model is descriptive survey. The population of the study is 1129 university instructors, working at various faculties of

---

* Okt., İnönü Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Malatya

** Yrd.Doç.Dr., İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Malatya

İnönü University. The sample size is 155, determined by stratified and random sampling. Data collection tool is a 23-item questionnaire. Frequencies, percentage tabulation and Chi Square test were used to analyze the gathered data. The findings of the study are as follows in a nutshell: Majority of the instructors have not got enough knowledge on Erasmus Programme. In terms of interest to the programme, the male instructors are relatively more interested than the female ones. Instructors of natural sciences are relatively more inclined to the programme than those of social and health sciences. In addition, most of the instructors prefer to be informed by the faculties and EC Office of their university.

Keywords: *EC Programme, Erasmus, University, Teaching Staff Mobility, Academic mobility*

Giriş

Türkiye Cumhuriyetinin neredeyse tüm üst düzey yöneticileri tarafından, Mustafa Kemal Atatürk'ün çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşma hedefi doğrultusunda, Cumhuriyetin ilanından sonra en önemli çağdaşlaşma projesi^{1,2,3} olarak takdim edildiği Avrupa Birliği katılım sürecinin en önemli ayaklarından biri de yükseköğretime ilişkindir.

Günümüz dünyasında yükseköğretim bilgi birikiminin yaratılmasında, küreselleşme olgusunun tüm dünyada bir geçiş sürecini yaşattığı söylenebilir. Bu geçiş süreciyle dünyanın her yanında yükseköğretimin çağın gelişmiş bilgi birikimine göre yapılandırılması ve bu yapılandırmanın küresel düzeyde akademik uygulamalarla yükseköğretimin yeniden kendini üretmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Dolayısıyla yükseköğretim alanında öngörülen program ve proje uygulamaları; yeni kültürlerin etkileşimiyle yeni bir kültür olgusu, sosyal değerlerin etkileşimiyle evrensel değerler, bilimsel düşünce ve akademik birikimlerle yeni bilimsel düşünce ve akademik birikim, eğitim ve öğretim sistemlerinin etkileşimiyle yeni eğitim ve öğretim sistemlerinin oluşum evrimini hızlandırması söz konusu olacaktır⁴.

Özellikle 20. yüzyılın son çeyreğinde ivme kazanan bilgi ve iletişim teknolojileri tüm dünya ülkelerini 21. yüzyılda yeni maceralara itmektir. Ülkemizin de içinde bulunduğu bu coğrafyada Avrupa ülkeleri başta olmak üzere tüm ülkeler hızlı bir

¹ ABhaber “Kemal Kılıçdaroğlu:AB sürecini çağdaşlaşma projesi olarak görüyoruz” <http://www.abhaber.com/ozelhaber.php?id=7374> Erişim Tarihi: 31.05.2011

² ABhaber (2011a) “Gül: AB sürecimiz, Atatürk'ün başlattığı çağdaşlaşma projesinin devamıdır.” <http://www.abhaber.com/haber.php?id=10370> Erişim Tarihi: 31.05.2011

³ Bighaber “Bakan Bağış: AB katılım süreci Cumhuriyetin ilanından sonraki en önemli çağdaşlaşma projesidir.” <http://www.bighaber.com/haber/bakan-bagis-ab-katilim-sureci-cumhuriyetin-ilanindan-sonraki-en-onemli-cagdaslasma-projesidir-747792.html> Erişim Tarihi: 31.05.2011

⁴ İşeri, Alaettin. **Avrupa Birliği Giriş Sürecinde Erasmus Programı Uygulamasına İlişkin Uzman Görüşleri**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri, EPÖ., 2005. s.50

değişim dönüşüm sürecinden geçmektedirler. Avrupa ülkeleri geleceklerini ekonomik, sosyal, politik ve teknolojik alanlarda işbirliği yapmada görmüşler ve Avrupa Birliğini kurma yolunu seçmişlerdir⁵. Bilgi çağının bir olgusu olan küreselleşme, ülkeleri birçok alanda birlikte hareket etme zorunluluğuna yöneltmektedir. Zaten AB'nin genişleme arzusunun bir nedeni de budur. Birliğin amacı, ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamın her alanında ülkeler arasında ortaklıklar kurarak bir sinerji yaratmak ve bu yolla da insanların yaşam standartlarını yükseltmektir⁶.

20. yüzyılın sonlarında Avrupa, 21. yüzyılın bilgi çağı olacağı öngörüsünden hareketle Bilgi Avrupası'nı oluşturmak amacıyla eğitim alanında uygulanacak bir dizi kararlar aldı. Gücünü bilgidен ve bilimden alacak olan Bilgi Avrupa'sında, Avrupa coğrafyasındaki ülkeleri hem birbirleri ile uyumlu - birbirlerini tamamlayıcı, hem de rakiplerinden üstün kılabilecek bir yükseköğretim sistemi oluşturulması hedeflendi. Bologna Süreci adı verilen bu süreç, 2010 yılına kadar Avrupa Yükseköğretim Alanı yaratmayı hedefleyen bir reform sürecidir⁷.

Bologna Süreci'nin temelleri 1998 yılında Fransa, İtalya, Almanya ve İngiltere Eğitim Bakanlarının Sorbonne'da gerçekleştirdikleri toplantı sonunda yayımlanan Sorbonne Bildirisi ile atılmıştır. Avrupa'da ortak bir yükseköğretim alanı yaratma fikri ilk kez bu bildiri ile ortaya çıkmıştır. Ancak, Bologna Süreci resmi olarak 1999 yılında Bologna Bildirisi'nin 29 Avrupa ülkesinin yükseköğretimden sorumlu Bakanları tarafından imzalanması ve yayımlanması ile başlamıştır⁸. Bologna Süreci'nin temel hedeflerinden altısı bu bildiri ile ilan edilmiştir. Bu hedefler şunlardır:

Kolay anlaşılır ve birbirleriyle karşılaştırılabilir yükseköğretim diploma ve/veya dereceleri oluşturmak (bu amaç doğrultusunda Diploma Eki uygulamasının geliştirilmesi),

Yükseköğretimde Lisans ve Yüksek Lisans olmak üzere iki aşamalı derece sistemine geçmek,

Avrupa Kredi Transfer Sistemini (*European Credit Transfer System, ECTS*) uygulamak,

Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının hareketliliğini sağlamak ve yaygınlaştırmak,

Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemleri ağını oluşturmak ve yaygınlaştırmak,

Yükseköğretimde Avrupa boyutunu geliştirmek.

Bologna Sürecinin oluşturmayı hedeflediği Avrupa Yükseköğretim Alanı içerisinde yer alan ülke vatandaşları, yükseköğrenim görmek ya da çalışmak amaçları

---

⁵ **Ibid**

⁶ Gedikoğlu, Tokay. "Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri". **Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Cilt.1, Sayı.1, 2005, s.67.

⁷ YÖK, 2011 <http://bologna.yok.gov.tr/?page=yazi&c=1&i=3>

⁸ EC ,2011 http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc1290_en.htm

ile Avrupa’da kolayca dolaşabileceklerdir. Avrupa, gerek yükseköğretim ve gerekse iş olanakları açısından dünyanın diğer bölgelerinden kişiler tarafından tercih edilir hale getirilecektir.

Avrupa Yüksek Öğretim Alanı’nı oluşturulmayı amaçlayan Bologna sürecinde yüksek öğretime yönelik belli başlı ilkeler benimsenmiştir. Bologna sürecinde üzerinde durulan bu temel ilkeler, AB’nin 1980’li yıllardan bu yana yükseköğretimde rekabeti artırmak amacıyla geliştirdiği ilkelere aittir. Hareketlilik, değişimin önündeki engellerin kaldırılması, yükseköğretimin uluslararası hale gelmesi, iki aşamalı yüksek öğretim, yüksek öğretimde kalite, şeffaflık ve esneklik bu ilkeleri ifade etmektedir. Yükseköğretimin, kalifiye insan kaynaklarının oluşmasında, bilimsel yeniliklerin yayılmasında, rekabette yeni şartlara uyum sağlamada ve yeni nesillerin “Avrupa Vatandaşı” olarak yetişmesinde büyük rol oynadığı belirtilmektedir⁹.

İlk kez 1987 yılında başlatılan ERASMUS¹⁰ programı sadece bir Hollandalı felsefecinin (Desiderius Erasmus 1465 – 1536) adı değil, Üniversite Öğrencilerinin Hareketliliği için Avrupa Eylem Planı- (European Action Scheme for the Mobility of University Students) sözcüklerinden türetilen bir kısaltmadır. Her ne kadar bu programın önceliği yükseköğrenim öğrencileri olsa da programın bir bölümü de yükseköğrenimde görev yapan akademik ve idari personel içindir.

Birleşik Avrupa’nın oluşturulmasında Erasmus programı stratejik bir boşluğu doldurmaktadır. Özellikle yükseköğretimde bir Avrupa boyutunun tüm üye ülke yükseköğretim kurumlarına kazandırılması Erasmus yoluyla olmaktadır^{11,12,13,14}. Erasmus, 21. yüzyılın öngördüğü gezginci öğretim elemanlarının (peripatetic professoriate) artışına önemli katkılar yapmaktadır¹⁵.

Avrupa Komisyonu 2004 yılında aldığı kararla, ülke merkezli faaliyet gösteren Erasmus programları aracılığıyla, ülkelerin yükseköğretim kurumlarının Bologna süreci çerçevesinde doğrudan işbirliği içinde çalışmasını öngörerek ulusal ajanslara bu süreçte sorumluluk yüklemiştir.

Erasmus programı, Avrupalı yükseköğretim kurumlarının birbirleri ile işbirliği yapmalarını teşvik etmeye yönelik bir Avrupa Birliği programıdır. Yükseköğretim

⁹ Ağrı, Gökçe Irmak. **Küreselleşme Sürecinde Yüksek Öğretim Politikaları ve Erasmus Projesi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi A.B.D., 2006.

¹⁰ European Action Scheme for the Mobility of University Students

¹¹ Baron, Britta. “The Politics of Academic Mobility in Western Europe”. **Higher Education Policy** Vol.6, No.3, 1993, s. 52.

¹² Bruce, Michael. “Internationalising Teacher Education”. **British Journal of Educational Studies**. Vol.39, No.2, 1991, s.164.

¹³ Hardy, Chris. “Erasmus, Son of Socrates”. **Engineering Science and Education Journal**. April 1999 Issue

¹⁴ Enders, Jürgen. “Academic Staff Mobility in the European Community: The Erasmus Experience”. **Comparative Education Review**. Vol.42, No.1, 1998, Special Issue on the Professoriate s. 46-60

¹⁵ **Ibid**, s. 60

kurumlarının birbirleri ile ortak projeler üretip hayata geçirmeleri; kısa süreli öğrenci ve personel değişimi yapabilmeleri için karşılıksız mali destek sağlamaktadır¹⁶.

Bunun yanı sıra yükseköğretim sistemini iş dünyasının gereksinimlerine uygun olarak geliştirmek ve üniversite mezunlarının iş dünyasında istihdam edilebilirliğini arttırmak amacıyla yükseköğretim kurumları ile çalışma çevreleri arasındaki ilişkilerin ve işbirliğinin artırılmasını da teşvik etmektedir¹⁷.

Yükseköğretim kurumları bir ülkenin kalkınması ve gelişmesi için gerekli olan bilginin üretildiği ve insan kaynaklarının yetiştirildiği kurumlardır. Bu nedenle de üniversiteler artık ulusların geleceğini belirleyen belli başlı kurumlar arasında yerlerini almışlardır. Gedikoğlu'na¹⁸ göre Avrupa'ya uyum sürecinde yüksek öğretim kurumlarına tüm diğer eğitim kurumlarından daha farklı görevler düşmektedir. Sistemler arasında en kolay uyumun üniversiteler arasında olması beklenir, zira Türkiye üniversiteleri zaten çok uzun süreden beri Avrupa ülkelerindeki üniversitelerle iletişim halindedir. Ancak yine de yükseköğretim kademesinde önemli sayılabilecek sorunları vardır.

2010 yılında yapılan bir araştırmaya göre, yüksekokul/üniversite mezunu bireyler için, aldıkları eğitim hizmetinden memnun olduklarını belirtenlerin oranı % 64,7'dir¹⁹. Bu da Türkiye'de yükseköğretim kademesinde verilen hizmetlerde yetersizlikleri göstermektedir.

Türkiye AB'ye uyum sürecinde birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da gerekli yasal düzenlemeleri yapmaya çalışmaktadır. Sadece yasal düzenlemelerin yapılması bu süreçte yeterli görülmemektedir. Avrupa'da geçerli olan norm ve standartlara uyumda çeşitli kültürel farklılıklar ile karşılaşılması beklenen bir durumdur.

Üniversitelerin dış dünyaya açılması, diğer üniversitelerle ilişkilerini güçlendirmesi, öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliğinin sağlanması ile değişimin gerçekleşeceği öngörülmektedir²⁰. Türkiye'nin yakın geçmişinde ve geleceğinde önemli bir konumda olan AB ülkeleri ile yükseköğretim düzeyinde ve Erasmus programı kapsamında personel hareketliliği sağlamanın hem personele, hem görev yaptığı kuruma hem de geniş anlamıyla ülkeye katkı yapacağı varsayılmaktadır.

Türkiye 2004 yılından itibaren Socrates, Erasmus, Gençlik ve Leonardo da Vinci gibi AB eğitim programlarına tam üye olarak katılmaktadır. Erasmus programı ulus ötesi projeler aracılığı ile personel ve öğrenci hareketliliğini desteklemekte, böylelikle eğitimde Avrupa boyutu güçlenmektedir. Ülkeler arasında işbirliğini teşvik eden ve katılımcı ülkelerin diğer ülkelerdeki iyi uygulamaları tanınmasına olanak sağlayan programdan Türkiye de yararlanmak istemektedir ve bu hareketliliğin Türkiye

¹⁶ UA, 2011 <http://www.ua.gov.tr/index.cfm?action=detay&bid=9>

¹⁷ **Ibid**

¹⁸ Gedikoğlu (2005), **op.cit**, s. 73

¹⁹ TÜİK. **Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2010**. TÜİK Matbaası. Ankara, 2010. s.33

²⁰ Ağrı (2006), **op.cit**.

üniversiteleri için çok büyük önem taşıdığı Bologna Süreci'nin uygulanması konusunda hazırlanan ulusal raporda belirtilmiştir²¹.

Avrupa bütünleşmesinin altyapısını güçlendiren, dolaşım ve işbirliğini teşvik ederek kalite ve şeffaflığı hedefleyen, AB ülkelerinin birbirine açılan kapısı ve katma değeri yüksek yükseköğretim alanında uygulanan Erasmus programı birliğin en önemli araçlarından biridir. Serbest'e²² göre Erasmus programı Türk yükseköğretiminde kalite, Avrupa boyutu ve hareketliliğin gelişmesi yanında, AB ile ortak hedeflerin paylaşılması anlamında Türkiye'nin AB üyeliğine giden yolda itici güç anlamına da gelmektedir.

Erasmus programı 2003 – 2004 yıllarında Türkiye'de pilot çalışma olarak başlatılmıştır. Her yıl bu hareketlilik artarak devam etmiştir. Türk üniversitelerinde Erasmus Programı'na katılım her geçen gün hızla artmaktadır.

Erasmus Programı kapsamında, en çok mali destek verilen program olan değişim programının amacı, hedef kitle olan öğrenci ve öğretim elemanlarının hareketliliğini sağlamaktır. Bologna sürecinde önemle vurgulanan hareketliliği sağlamak ve teşvik etmek amacıyla öğrenci ve öğretim elemanlarına farklı bir AB ülkesinde çalışma yapabilmeleri için destek verilmektedir. Değişim programı öğrencilerin ve öğretim elemanlarının karşılıklı değişimi olarak iki başlık altında incelenmektedir²³:

Öğrencilerin Karşılıklı Değişimi (Öğrenci Hareketliliği)

Hareketliliğin sağlanmasında en çok mali destek verilen kesim öğrencilerdir. Bu program kapsamında lisans eğitiminin ilk yılını okuyan öğrenciler hariç, tüm ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin, üç aydan on iki aya kadar, eğitimlerinin bir bölümünü farklı bir katılımcı ülkenin üniversitesinde tamamlamaları için destek verilmektedir. Verilecek destek değerlendirilirken dikkate alınması gereken en önemli nokta Erasmus Programı'nın bir burs programı olmadığıdır. Değişim kapsamındaki öğrencilerin masraflarının tümü değil sadece bir kısmını karşılanmaktadır. Öğrenciler Erasmus hibesi yeterli olmadığı zaman başka kaynaklara başvurmak durumundadır. Bu kaynakların sağlanması katılımcının sorumluluğundadır. Erasmus hibe ödemesi dışında bir ödeme yapılmamaktadır.

Öğretim Elemanlarının Karşılıklı Değişimi (Öğretim Elemanı Hareketliliği)

Değişim programı kapsamında bir öğretim elemanının katılımcı bir üniversitede kısa süreli eğitim vermesi için mali destek verilmektedir. Verilen eğitimler misafir üniversitenin müfredatı kapsamında olmaktadır. Değişimden yararlanan öğretim üyelerinin kendi kurumlarından aldıkları maaşları devam etmektedir. Erasmus Programı öğretim üyelerine değişim olanağı vermekle birlikte, onların yoğun programlara ve uzmanlık ağlarına katılmalarına da olanak tanımaktadır. Bu programın öğretim üyelerine farklı bir bakış açısı kazandıracağı belirtilmektedir. Programa katılan

²¹ **Bologna Report**, <http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/Turkey.pdf>

²² Serbest, Fatma. "Avrupa Birliği Yükseköğretim Programı Erasmus ve Türkiye'nin Katılımı". **Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi**. Cilt.4, No.2, 2005, s-107

²³ UA, 2011 , **op.cit**

üniversitenin Avrupa'ya daha da yaklaşacağı, değişim programından faydalanamayan öğrencilere de Avrupa bakış açısı kazandırılacağı, yeni öğrenme-öğretme tekniklerinin tanınacağı ve üniversiteler arası ilişkilerin kuvvetleneceği vurgulanmaktadır.

Erasmus Programı hedef kitlesi itibarıyla üniversiteler üzerinde odaklanmıştır. Ancak üniversite dışındaki yüksek öğretim kurumlarının ve üniversite sonrası eğitim kurumlarının katılımına da açıktır. Programın hedef kitlesini üniversite öğrencileri ve öğretim elemanları oluşturmakla birlikte, üniversitelerde ve diğer yüksek öğretim kurumlarında bulunan idari personelin de programdan faydalanması sağlanmaktadır.

Erasmus programının sekiz faaliyet alanından biri de Öğretim Elemanı Değişimi (Teaching Staff Mobility – TM)'dir. Öğretim elemanı değişimi çerçevesinde, diğer bir Avrupa ülkesinde işbirliği yapılan üniversitenin resmi programı içinde yer alan genellikle kısa süreli dersler için misafir öğretim elemanı niteliğinde ders vermek üzere öğretim elemanlarına destek sağlanmaktadır. Ayrıca öğretim elemanları için eğitim alma hareketliliği de Personel Hareketliliği çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Eğitim alma hareketliliği iki şekilde gerçekleştirilebilir²⁴ :

Türkiye'de EÜB (Erasmus Üniversite Beyannamesi) sahibi bir yükseköğretim kurumunda çalışan akademik/idari personelin yurtdışındaki bir işletmeye eğitim almak üzere gitmesi

Türkiye'de EÜB (Erasmus Üniversite Beyannamesi) sahibi bir yükseköğretim kurumunda çalışan akademik/idari personelin yurtdışında ortak olunan EÜB sahibi bir yükseköğretim kurumuna eğitim almak üzere gitmesi

Personel hareketliliği kapsamındaki ders verme hareketliliği için akademik personel, AB üyesi ülkelerdeki EÜB (Erasmus Üniversite Beyannamesi) sahibi bir yükseköğretim kurumuna ders vermek amacı ile Erasmus kapsamında gidebilirler. Erasmus kapsamında öğretim üyelerinin ders verme süresi 5 saatten az olamayacağı gibi 6 haftayı da geçemez. Erasmus eğitim alma hareketliliğinin süresi de en az 5 iş günü ve en fazla 6 hafta olarak belirlenmiştir. Eğitim alma ve ders verme hareketliliğinden yararlanacak personele Erasmus kapsamında kabul edildiklerini ve kabul edildikleri süreyi belirten Kabul Mektubunun (Letter of Acceptance) iletilmiş olması gerekir. Eğitim alma ve ders verme hareketliliğinden yararlanacak personele ülkelere göre değişen günlük/haftalık hibe ödemesinin yanı sıra seyahat giderlerine destek olmak amacı ile 400 Euroya kadar olan harcamaların tamamı, 400 Euroyu aşan giderlerin ise %50'si ödenir. Eğitim alma ve ders verme hareketliliğinden faydalanan personele verilen günlük/haftalık hibe kalacak yer, yeme içme masrafları, iletişim giderleri, yerel seyahat giderleri, sigorta masrafları gibi giderleri kapsar. Bu giderler için ayrıca ödeme yapılmaz.

Bu çalışmanın amacı İnönü Üniversitesi fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının AB Hayatboyu Öğrenme Programlarından Erasmus Programına ilişkin bilgi ve görüşlerini belirlemektir.

---

²⁴ EC, 2011, **op.cit.**

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, EÜB'ye (Erasmus Üniversite Beyannamesi) sahip İnönü Üniversitesi öğretim elemanlarının genelde Erasmus programı özelde de programın personel hareketliliği bölümüne yönelik bilgi ve görüşlerini anket yoluyla saptamayı amaçlayan tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

Araştırmanın Çalışma Evreni

Araştırmanın evrenini 2010-2011 eğitim-öğretim yılında İnönü Üniversitesi'nin 7 fakültesinde görev yapan 1129 öğretim elemanı oluşturmaktadır. İnönü Üniversitesi'nde aynı öğrenim yılında 12 fakülte bulunmaktadır. Ancak 5 fakülte yeni yapılanmakta olduğundan araştırma dışında tutulmuştur. Tıp, Eczacılık, Fen Edebiyat, Eğitim, İktisadi ve İdari Bilimler, Mühendislik ve İlahiyat fakülteleri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Çalışma evrenini oluşturan 1129 öğretim elemanının ünvana göre dağılımı şöyledir. Araştırma çalışma evreninin 368'i kadın (% 32,59) ve 761'i erkektir (% 67,41). Bilim alanları olarak bakıldığında ise Sosyal Bilimlerde 255 (% 22,58), Fen Bilimlerinde 242 (% 21,43) ve Sağlık Bilimlerinde 632 (% 55,99) öğretim elemanı bulunmaktadır. Görev ünvanı olarak ise 113 Profesör (% 10,00), 124 Doçent (% 10,98), 283 Yardımcı Doçent (% 25,06), 90 Öğretim Görevlisi (% 7,97), 79 Okutman (% 6,99), 56 Uzman (% 4,96) ve 384 Araştırma Görevlisi (% 34,04) bulunmaktadır.

Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örneklemini araştırmanın veri toplama aracı olan anketi gönüllü olarak, tam ve doğru biçimde yanıtlayan görev ünvanı profesör, doçent, yardımcı doçent, okutman, öğretim görevlisi, uzman ve araştırma görevlisi olanlar oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ünvanına göre tabakalı ve seçkisiz olmak üzere iki aşamalı olarak belirlenmiş 155 öğretim elemanıdır. Araştırmaya katılan 155 kişiden 56'sı kadın (% 36,1) ve 99'u erkek (% 63,9); bilim alanları boyutunda Sosyal Bilimlerden 55 (%35,5), Fen Bilimlerinden 34 (% 21,9) ve Sağlık Bilimlerinden 66 (% 42,6); görev ünvanı boyutunda ise 14 Profesör (% 9), 16 Doçent (% 10,3), 58 Yardımcı Doçent (% 37,4), 10 Öğretim Görevlisi (% 6,5), 10 Okutman (% 6,5), 5 Uzman (% 3,2) ve 42 Araştırma Görevlisi (% 27,1)'dir.

Veri Toplama Aracı ve Analizi

Araştırmanın temel veri toplama aracı araştırmacılar tarafından geliştirilen 23 maddelik "Erasmus Öğretim Elemanı Anketi (EÖEA)"dir. Anketin geçerliği için uzman görüşü alınmıştır. Anket kişisel bilgiler ve Erasmus'a ilişkin sorular olmak üzere iki bölüme ayrılmıştır. Anketin ikinci bölümünde Erasmus'a ilişkin 23 soru, dört boyutta toplanmaktadır:

Bilgi soruları	13 adet
İlgi Soruları	5 adet
Bilgilenme – Bilgilendirme Soruları	3 adet
Erasmus Bilgi Kaynağı Soruları	2 adet

Verilerin Çözümlemesi

Araştırma ile ilgili tüm istatistiksel işlemler SPSS 17.0 programından yararlanılarak yapılmıştır. Anket maddelerine verilen yanıtların frekans ve yüzde dağılımları elde edilmiştir. Ayrıca araştırma değişkenleri açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirleyebilmek için Ki-Kare analizi yapılmıştır. Tüm analizler için anlamlılık değeri .05 olarak alınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, elde edilen veriler anketin alt boyutlarına uygun olarak ele alınmış ve tablolaştırılmıştır.

Tablo 1. Öğretim Elemanlarının Bilgi Sorularına İlişkin Görüşlerinin Görev Ünvanlarına Göre Dağılımı

Sorular	Görev Ünvanı	Biliyor		Bilmiyor		X ²	p
		N	%	N	%		
Erasmus'a kimler Katılır?	Ö.Ü.	33	37,5	55	62,5	0,835	0,361
	Ö.Ü.Y.	30	44,8	37	55,2		
	Toplam	63	40,6	92	59,4		
Yabancı Dil şartı var mı?	Ö.Ü.	15	17,0	73	83,0	2,126	0,145
	Ö.Ü.Y.	6	9,0	61	91,0		
	Toplam	21	13,5	134	86,5		
Personel hareketliliğini biliyor musunuz?	Ö.Ü.	31	35,2	57	64,8	1,230	0,267
	Ö.Ü.Y.	18	26,9	49	73,1		
	Toplam	49	31,6	106	68,4		
Eğitim alma dönemini biliyor musunuz?	Ö.Ü.	7	8,0	81	92,0	0,050	0,824
	Ö.Ü.Y.	6	9,0	61	91,0		
	Toplam	13	8,4	142	91,6		
Seyahat giderinin ne kadarı karşılanıyor?	Ö.Ü.	7	8,0	81	92,0	0,050	0,824
	Ö.Ü.Y.	6	9,0	61	91,0		
	Toplam	13	8,4	142	91,6		
Hibe yardımı ne zaman ödenir?	Ö.Ü.	19	21,6	69	78,4	0,014	0,905
	Ö.Ü.Y.	15	22,4	52	77,6		
	Toplam	34	21,9	121	78,1		
Değerlendirme raporu isteniyor mu?	Ö.Ü.	42	47,8	46	52,2	0,032	0,857
	Ö.Ü.Y.	31	46,3	36	53,7		
	Toplam	73	47,1	82	52,9		
Erasmus'a yılda kaç kez gidilebilir?	Ö.Ü.	7	8,0	81	92	0,762	0,383
	Ö.Ü.Y.	3	4,5	64	95,5		
	Toplam	10	6,5	145	93,5		
Erasmus kapsamında nereye gidilebilir?	Ö.Ü.	7	8,0	81	92	0,288	0,592
	Ö.Ü.Y.	7	10,4	60	89,6		
	Toplam	14	9,0	141	91,0		
Asgari kaç saat/hafta ders verilmeli?	Ö.Ü.	13	14,8	75	85,2	1,197	0,274
	Ö.Ü.Y.	6	9,0	61	91,0		
	Toplam	19	12,3	136	87,7		

Erasmus faaliyeti en fazla kaç haftadır?	Ö.Ü.	15	17,0	73	83,0	0,126	0,722
	Ö.Ü.Y.	10	14,9	57	85,1		
	Toplam	25	16,1	130	83,9		
Erasmus'a başvuru dönemlerini biliyor musunuz?	Ö.Ü.	22	25,0	66	75,0	0,143	0,706
	Ö.Ü.Y.	15	22,4	52	77,6		
	Toplam	37	23,9	118	76,1		
Erasmus bölüm koordinatörünüzün kim olduğunu biliyor musunuz?	Ö.Ü.	58	65,9	30	34,1	2,962	0,085
	Ö.Ü.Y.	35	52,2	32	47,8		
	Toplam	93	60,0	62	40,0		

*p<.05

Tablo 1 incelendiğinde, yedi soruda öğretim elemanlarının yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir. Cevabı bilmeyenlerin oranı, “Erasmus’a kaç kez gidilir” sorusuna % 93,5; “eğitim alma dönemi” ve “seyahat giderinin karşılanma” sorularında eşit bir düzeyde % 91,6; “Erasmus kapsamında nerelere gidilebilir” sorusunda % 91; “haftalık en az ders saati” sorusunda % 87,7; “yabancı dil şartı” sorusunda % 86,5 ve “hibe ne zaman ödenir?” sorusunda % 78,1 ile en yüksek oranları oluşturmaktadır. Buna karşılık, üç soruda göreceli olarak daha yüksek düzeyde bilme durumu söz konusudur. “Erasmus bölüm koordinatörünü” bilenlerin oranı % 60; “değerlendirme raporu” sorusunda % 47,1 ve “Erasmus’a kimler katılır” sorusunda % 40,6 ile en yüksek bilenler oranı ortaya çıkmıştır. Bilgi sorularına ilişkin görüşler arasında görev ünvanı²⁵ açısından anlamlı bir farklılığın görülüyor olması, bu konuda benzer kaynaklardan beslenen öğretim elemanlarının bilgi düzeylerinin homojen olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Öğretim Elemanlarının Bilgi Sorularına İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Sorular	Cinsiyet	Biliyor		Bilmiyor		X ²	P
		N	%	N	%		
Erasmus'a kimler katılır?	Kadın	24	42,9	32	57,1	0,178	0,673
	Erkek	39	39,4	60	60,6		
	Toplam	63	40,6	92	59,4		
Yabancı Dil şartı var mı?	Kadın	4	7,1	52	92,9	3,071	0,080
	Erkek	17	17,2	82	82,8		
	Toplam	21	13,5	134	86,5		
Personel hareketliliğini biliyor musunuz?	Kadın	16	28,6	40	71,4	0,375	0,540
	Erkek	33	33,3	66	66,7		
	Toplam	49	31,6	106	68,4		
Eğitim alma dönemini biliyor musunuz?	Kadın	4	7,1	52	92,9	0,177	0,674
	Erkek	9	9,1	90	90,9		
	Toplam	13	8,4	142	91,6		
Seyahat giderinin ne kadar karşılanıyor?	Kadın	1	1,9	55	98,2	4,973	0,026*
	Erkek	12	12,1	87	87,9		
	Toplam	13	8,4	142	91,6		

²⁵ Ö.Ü. Öğretim Üyesi, Ö.Ü.Y. Öğretim Üye Yardımcısı

Hibe yardımı ne zaman ödenir?	Kadın	12	21,4	44	78,4	0,013	0,909
	Erkek	22	22,2	77	77,8		
	Toplam	34	21,9	121	78,1		
Değerlendirme raporu isteniyor mu?	Kadın	22	39,3	34	60,7	2,147	0,143
	Erkek	51	51,5	48	48,5		
	Toplam	73	47,1	82	52,9		
Erasmus'a yılda kaç kez gidilebilir?	Kadın	2	3,6	54	96,4	1,205	0,272
	Erkek	8	8,1	91	91,9		
	Toplam	10	6,5	145	93,5		
Erasmus kapsamında nereye gidilebilir?	Kadın	4	7,1	52	92,9	0,381	0,537
	Erkek	10	10,1	89	89,9		
	Toplam	14	9,0	141	91,0		
Asgari kaç saat/hafta ders verilmeli?	Kadın	5	8,9	51	91,1	0,904	0,342
	Erkek	14	14,1	85	85,9		
	Toplam	19	12,3	136	87,7		
Erasmus faaliyeti en fazla kaç haftadır?	Kadın	10	17,9	46	82,1	0,194	0,660
	Erkek	15	15,2	84	84,8		
	Toplam	25	16,1	130	83,9		
Erasmus'a başvuru dönemlerini biliyor musunuz?	Kadın	11	19,6	45	80,4	0,862	0,353
	Erkek	26	26,3	73	73,7		
	Toplam	37	23,9	118	76,1		
Erasmus bölüm koordinatörünüzü kim olduğunu biliyor musunuz?	Kadın	28	50,0	28	50,0	3,653	0,056
	Erkek	65	65,7	34	34,3		
	Toplam	93	60,0	62	40,0		

*p<.05

Cinsiyet değişkenine göre bilgi sorularına verilen yanıtlardan oluşan tablo 2'ye göre, altı soruda erkekler lehine bir farklılık göze çarpmaktadır. “Yabancı dil şartı” sorusunda bilenlerin oranı kadınlar için % 7,1 iken erkeklerde % 17,2; “seyahat giderinin karşılanması” sorusunda bilenlerin oranı kadınlarda % 1,9, erkeklerde % 12,1 ($X^2=4,973$, $p=.026$); “değerlendirme raporu” sorusunu bilen kadınların oranı % 39,3 iken erkeklerin oranı % 51,5; “Erasmus'a kaç kez gidilir?” sorusunu bilen kadınların oranı % 3,6 iken erkeklerin oranı % 8,1; “Erasmus kapsamında nereye gidilir” sorusunda kadınların % 7,1'i erkeklerin ise % 10,1 doğru bilmişlerdir; “Haftalık en az ders saati” sorusunda ise doğru bilen kadınların oranı % 8,9 iken erkeklerin oranı % 14,1'de kalmıştır. Bir soru hariç tüm sorularda ise cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel bir farklılık görülmemektedir.

Öğretim Elemanlarından “Seyahat giderinin ne kadarı karşılanıyor?” sorusuna doğru yanıt verenlerin oranı cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu soruyu doğru yanıtlayanların oranının kadınlarda % 1,9, erkeklerde % 12,1 ($X^2=4,973$, $p=.026$) olduğu belirlenmiştir. Görüldüğü gibi erkek öğretim elemanları kadın öğretim elemanlarına oranla seyahat giderinin ne kadarının karşılandığını daha doğru bilmektedirler. Bunun olası nedeni erkek öğretim elemanlarının kadın öğretim elemanlarına oranla hem Erasmus hem de Erasmus dışındaki AB programına katılma oranlarının yüksek olması (Tablo 5) olabilir.

Tablo 3. Öğretim Elemanlarının Bilgi Sorularına İlişkin Görüşlerinin Bilim Alanına Göre Dağılımı

Sorular	Bilim Alanı	Biliyor		Bilmiyor		X ²	p
		N	%	N	%		
Erasmus'a kimler katılır?	Sosyal B.	21	38,2	34	61,8	0,761	0,684
	Fen B.	16	47,1	18	52,9		
	Sağlık B.	26	39,4	40	60,6		
	Toplam	63	40,6	92	59,4		
Yabancı Dil şartı var mı?	Sosyal B.	4	7,3	51	92,7	6,811	0,033*
	Fen B.	9	26,5	25	73,5		
	Sağlık B.	8	12,1	58	87,9		
	Toplam	21	13,5	134	86,5		
Personel hareketliliğini biliyor musunuz?	Sosyal B.	17	30,9	38	69,1	0,946	0,623
	Fen B.	13	38,2	21	61,8		
	Sağlık B.	19	28,8	47	71,2		
	Toplam	49	31,6	106	68,4		
Eğitim alma döneminde biliyor musunuz?	Sosyal B.	6	10,9	49	89,1	0,789	0,674
	Fen B.	2	5,9	32	94,1		
	Sağlık B.	5	7,6	61	92,4		
	Toplam	13	8,4	142	91,6		
Seyahat giderinin ne kadarını karşılıyor?	Sosyal B.	6	10,9	49	89,1	0,789	0,674
	Fen B.	2	5,9	32	94,1		
	Sağlık B.	5	7,6	61	92,4		
	Toplam	13	8,4	142	91,6		
Hibe yardımı ne zaman ödenir?	Sosyal B.	9	16,4	46	83,6	2,131	0,345
	Fen B.	10	29,4	24	70,6		
	Sağlık B.	15	22,7	51	77,3		
	Toplam	34	21,9	121	78,1		
Değerlendirme raporu isteniyor mu?	Sosyal B.	27	49,1	28	50,9	0,209	0,901
	Fen B.	15	44,1	19	55,9		
	Sağlık B.	31	47,0	35	53,0		
	Toplam	73	47,1	82	52,9		
Erasmus'a yılda kaç kez gidilebilir?	Sosyal B.	3	5,5	52	94,5	2,078	0,354
	Fen B.	4	11,8	30	88,2		
	Sağlık B.	3	4,5	63	95,5		
	Toplam	10	6,5	145	93,5		
Erasmus kapsamında nereye gidilebilir?	Sosyal B.	4	7,3	51	92,7	0,516	0,772
	Fen B.	4	11,8	30	88,2		
	Sağlık B.	6	9,1	60	90,9		
	Toplam	14	9,0	141	91,0		
Asgari kaç saat/hafta ders verilmeli?	Sosyal B.	7	12,7	48	87,3	0,368	0,832
	Fen B.	5	14,7	29	85,3		
	Sağlık B.	7	10,6	59	89,4		
	Toplam	19	12,3	136	87,7		
Erasmus faaliyeti en fazla kaç haftadır?	Sosyal B.	10	18,2	45	81,8	0,269	0,874
	Fen B.	5	14,7	29	85,3		
	Sağlık B.	10	15,2	56	84,8		
	Toplam	25	16,1	130	83,9		

Erasmus'a başvuru dönemlerini biliyor musunuz?	Sosyal B.	13	23,6	42	76,4	0,333	0,847
	Fen B.	7	20,6	27	79,4		
	Sağlık B.	17	25,8	49	74,2		
	Toplam	37	23,9	118	76,1		
Erasmus bölüm koordinatörünüzün kim olduğunu biliyor musunuz?	Sosyal B.	34	61,8	21	38,2	0,281	0,869
	Fen B.	21	61,8	13	38,2		
	Sağlık B.	38	57,6	28	42,4		
	Toplam	93	60,0	62	40,0		

*p<.05

Tablo 3 incelendiğinde, bilim alanı değişkeni açısından “fen bilimleri”nin diğer iki alana göre bilgi sorularını bilmede göreceli bir üstünlüğü göze çarpmaktadır. 13 sorunun 7'sinde fen bilimleri alanındaki öğretim elemanları bilgi sorularına ortalamanın üzerinde doğru yanıt vermişlerdir. Öğretim elemanları “Erasmus'a kimler katılır” sorusu için % 47,1; “yabancı dil şartı” için % 26,5 ($X^2=6,811$, $p=.033$); “Personel hareketliliğini biliyor musunuz?” sorusuna % 38,2; “hibe yardımı ne zaman ödenir” için % 29,4; “Erasmus'a yılda kaç kez gidilir?” ve “Erasmus kapsamında nereye gidilir?”sorularına eşit bir şekilde % 11,8; ve son olarak “haftalık en az ders saati” sorusuna % 14,7 oranında doğru yanıt vermişlerdir. Anketin bilgi soruları boyutunun tüm sorularında bir soru (yabancı dil şartı) hariç bilim alanı açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Öğretim Elemanlarından “Yabancı dil şartı var mı?” sorusuna doğru yanıt verenlerin oranı Bilim Alanlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu soruyu doğru yanıtlayanların oranının Sosyal Bilimlerde % 7,3, Fen Bilimlerinde % 26,5 ve Sağlık Bilimlerinde % 12,1 ($X^2=6,811$, $p=.033$) olduğu belirlenmiştir. Görüldüğü gibi Fen Bilimleri alanındaki öğretim elemanları diğer bilim alanlarındaki öğretim elemanlarına oranla “Yabancı dil şartı var mı?” sorusunu daha doğru bilmektedirler. Bunun olası nedeni hem Fen Bilimleri alanındaki öğretim elemanlarının diğer iki alana göre bilgi sorularını bilmede göreceli üstünlüğünün olması hem de Fen Bilimleri alanındaki öğretim elemanlarının Sosyal Bilimler alanındaki öğretim elemanlarına oranla Erasmus bilgilendirme toplantılarına daha yüksek oranda katılmış olmaları ve Üniversite Erasmus web sayfasını daha yüksek oranda ziyaret etmiş olmaları (Tablo 9) olabilir.

Tablo 4. Öğretim Elemanlarının İlgi Sorularına İlişkin Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Dağılımı

Sorular	Görev Ünvanı	Evet		Hayır		X ²	p
		N	%	N	%		
Erasmus'a daha önce katıldınız mı?	Ö.Ü.	2	2,3	86	97,7	0,592	0,442
	Ö.Ü.Y.	3	4,5	64	95,5		
	Toplam	5	3,2	150	96,8		
Erasmus'a katılmak ister misiniz?	Ö.Ü.	61	69,3	27	30,7	0,008	0,930
	Ö.Ü.Y.	46	68,7	21	31,3		
	Toplam	107	69,0	48	31,0		

Erasmus dışında AB programına katıldınız mı?	Ö.Ü.	6	6,8	82	93,2	2,701	0,100
	Ö.Ü.Y.	10	14,9	57	85,1		
	Toplam	16	10,3	139	89,7		
Erasmus ile bir ülkeyi ziyaret etmek ister misiniz?	Ö.Ü.	72	81,8	16	18,2	0,179	0,672
	Ö.Ü.Y.	53	79,1	14	20,9		
	Toplam	125	80,6	30	19,4		
Üniversite Erasmus web sayfasını bundan sonra ziyaret etmek ister misiniz?	Ö.Ü.	73	83,0	15	17,0	1,111	0,292
	Ö.Ü.Y.	51	76,1	16	23,9		
	Toplam	124	80,0	31	20,0		

*p<.05

Tablo 4 incelendiğinde, öğretim elemanlarının % 96,8'inin Erasmus'a, % 89,7'sinin de Erasmus dışında herhangi bir AB programına katılmadıkları görülmektedir. Oysa öğretim elemanlarının ilgisine yönelik iki sorudan "Erasmus'a katılmak ister misiniz?" sorusuna görev ünvanı farkı olmaksızın % 69 oranında "evet" cevabı verirken "Erasmus ile bir ülkeyi ziyaret etmek ister misiniz?" sorusuna öğretim üyeleri lehine çok az bir farkla ancak yüksek bir oranda % 80,6 ile "evet" cevabı vermişlerdir. Ayrıca görev ünvanı farkı olmaksızın % 80 oranında öğretim elemanları Erasmus web sayfasının bundan sonra ziyaret etmek istediklerini ifade etmişlerdir. Bu yüksek oranda ilgiye, bilgi düzeyi düşük olan bir konuda yapılan anketin de katkısı olabılır.

Tablo 5. Öğretim Elemanlarının İlgil Sorularına İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Sorular	Cinsiyet	Evet		Hayır		X ²	p
		N	%	N	%		
Erasmus'a daha önce katıldınız mı?	Kadın	2	3,6	54	96,4	0,034	0,855
	Erkek	3	3,0	96	97,0		
	Toplam	5	3,2	150	96,8		
Erasmus'a katılmak ister misiniz?	Kadın	35	62,5	21	37,5	1,750	0,186
	Erkek	72	72,7	27	27,3		
	Toplam	107	69,0	48	31,0		
Erasmus dışında AB programına katıldınız mı?	Kadın	5	8,9	51	91,1	0,184	0,668
	Erkek	11	11,1	88	88,9		
	Toplam	16	10,3	139	89,7		
Erasmus ile bir ülkeyi ziyaret etmek ister misiniz?	Kadın	42	75,0	14	25,0	1,790	0,181
	Erkek	83	83,8	16	16,2		
	Toplam	125	80,6	30	19,4		
Üniversite Erasmus web sayfasını bundan sonra ziyaret etmek ister misiniz?	Kadın	46	82,1	10	17,9	0,252	0,616
	Erkek	78	78,8	21	21,2		
	Toplam	124	80,0	31	20,0		

*p<.05

Tablo 5'e göre, cinsiyet değişkeni açısından "Erasmus'a katılmak ister misiniz?" sorusunda % 72,7 ve "Erasmus ile bir ülkeyi ziyaret etmek ister misiniz?" sorusuna % 83,8 ile erkek öğretim elemanları kadınlardan daha yüksek bir oranda "evet" yanıtı vermişlerdir. Ancak "Erasmus web sayfasının bundan sonra ziyaret edilmesi" sorusuna kadınlar daha yüksek bir oranda (%82,1) "evet" yanıtı vermişlerdir. Bu boyutun diğer iki sorusunda cinsiyet değişkeni açısından benzer sonuçlar alınmıştır.

Tablo 6. Öğretim Elemanlarının İlgili Sorularına İlişkin Görüşlerinin Bilim Alanına Göre Dağılımı

Sorular	Bilim Alanı	Evet		Hayır		X ²	p
		N	%	N	%		
Erasmus'a daha önce katıldınız mı?	Sosyal B.	2	3,6	53	96,4	0,047	0,977
	Fen B.	1	2,9	33	97,1		
	Sağlık B.	2	3,0	64	97,0		
	Toplam	5	3,2	150	96,8		
Erasmus'a katılmak ister misiniz?	Sosyal B.	37	67,3	18	32,7	0,257	0,879
	Fen B.	23	67,6	11	32,4		
	Sağlık B.	47	71,2	19	28,8		
	Toplam	107	69,0	48	31,0		
Erasmus dışında AB programına katıldınız mı?	Sosyal B.	4	7,3	51	92,7	2,939	0,230
	Fen B.	2	5,9	32	94,1		
	Sağlık B.	10	15,2	56	84,8		
	Toplam	16	10,3	139	89,7		
Erasmus ile bir ülkeyi ziyaret etmek ister misiniz?	Sosyal B.	44	80,0	11	20,0	0,106	0,948
	Fen B.	27	79,4	7	20,6		
	Sağlık B.	54	81,8	12	18,2		
	Toplam	125	80,6	30	19,4		
Üniversite Erasmus web sayfasını bundan sonra ziyaret etmek ister misiniz?	Sosyal B.	42	76,4	13	23,6	0,709	0,702
	Fen B.	28	82,4	6	17,6		
	Sağlık B.	54	81,8	12	18,2		
	Toplam	124	80,0	31	20,0		

*p<.05

Tablo 6'ya göre bilim alanları değişkeni açısından anket sorularına verilen yanıtlar homojen olmakta birlikte sadece "Erasmus dışında AB programına katıldınız mı?" sorusunda Sağlık Bilimleri alanındaki öğretim elemanları % 15,2 ile "evet" yanıtı verirlerken, Sosyal (% 7,3) ve Fen Bilimlerinden (% 5,9) olanlar daha düşük oranda kalmışlardır.

Tablo 7. Öğretim Elemanlarının Bilgilenme-Bilgilendirme Sorularına İlişkin Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Dağılımı

Sorular	Görev Ünvanı	Evet		Hayır		X ²	p
		N	%	N	%		
Erasmus bilgilendirme toplantılarına katıldınız mı?	Ö.Ü.	27	30,7	61	69,3	0,098	0,754
	Ö.Ü.Y.	19	28,4	48	71,6		
	Toplam	46	29,7	109	70,3		
Fakülteniz bilgilendirme yapıyor mu?	Ö.Ü.	36	40,9	52	59,1	2,016	0,156
	Ö.Ü.Y.	20	29,9	47	70,1		
	Toplam	56	36,1	99	63,9		
Üniversite Erasmus web sayfasını hiç ziyaret ettiniz mi?	Ö.Ü.	47	53,4	41	46,6	0,776	0,378
	Ö.Ü.Y.	31	46,3	36	53,7		
	Toplam	78	50,3	77	49,7		

*p<.05

Görev ünvanı değişkenine göre Erasmus'a ilişkin bilgilendirilme boyutunu gösteren Tablo 7'e göre, "Fakülteniz bilgilendirme yapıyor mu?" sorusuna öğretim üyelerinin % 40,9 öğretim üye yardımcılarının ise % 29,9 ile "evet yanıtı vermişlerdir. Diğer iki soruda görev ünvanı açısından bir farklılık gözükmemektedir.

Tablo 8. Öğretim Elemanlarının Bilgilenme-Bilgilendirme Sorularına İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Sorular	Cinsiyet	Evet		Hayır		X ²	p
		N	%	N	%		
Erasmus bilgilendirme toplantılarına katıldınız mı?	Kadın	12	21,4	44	78,6	2,859	0,091
	Erkek	34	34,3	65	65,7		
	Toplam	46	29,7	109	70,3		
Fakülteniz bilgilendirme yapıyor mu?	Kadın	14	25,0	42	75,0	4,706	0,030*
	Erkek	42	42,4	57	57,6		
	Toplam	56	36,1	99	63,9		
Üniversite Erasmus web sayfasını hiç ziyaret ettiniz mi?	Kadın	29	51,8	27	48,2	0,075	0,784
	Erkek	49	49,5	50	50,5		
	Toplam	78	50,3	77	49,7		

*p<.05

Cinsiyet değişkenine göre Erasmus'a ilişkin bilgilendirilme boyutunu gösteren Tablo 8'e göre "bilgilendirme toplantılarına katılma" sorusuna "evet" yanıtı veren erkekler % 34 iken kadınlar % 21,4'te kalmıştır. "Fakülteniz bilgilendirme yapıyor mu?" sorusuna erkeklerin % 42,4 kadınların ise % 25 ile "evet yanıtı vermeleri bir önceki yanıtlarıyla tutarlılık göstermektedir. Ayrıca bu soru için erkekler lehine anlamlı bir farklılık da bulunmuştur (X²=4,706, p=.030). Her iki soru açısından bakıldığında ise öğretim elemanlarının neredeyse 2/3'ü bilgilendirilmediklerini ifade etmektedirler. Bu

bölümün son sorusu üniversitenin Erasmus web sayfasının ziyaret edilmesine ilişkindir ve katılımcıları yarısının, hem kadınlar hem de erkeklerin, web sayfasını ziyaret ettikleri görülmektedir. Bu bulgulardan Erasmus konusunda öğretim elemanlarının hem ilgisinin hem de bilgilendirilmesinin yeterli düzeyde olmadığı sonucuna varılabilir.

Tablo 9. Öğretim Elemanlarının Bilgilendirme-Bilgilendirme Sorularına İlişkin Görüşlerinin Bilim Alanına Göre Dağılımı

Sorular	Bilim Alanı	Evet		Hayır		X ²	p
		N	%	N	%		
Erasmus bilgilendirme toplantılarına katıldınız mı?	Sosyal B.	17	30,9	38	69,1	0,339	0,844
	Fen B.	11	32,4	23	67,6		
	Sağlık B.	18	27,3	48	72,7		
	Toplam	46	29,7	109	70,3		
Fakülteniz bilgilendirme yapıyor mu?	Sosyal B.	22	40,0	33	60,0	0,614	0,736
	Fen B.	11	32,4	23	67,6		
	Sağlık B.	23	34,8	43	65,2		
	Toplam	56	36,1	99	63,9		
Üniversite Erasmus web sayfasını hiç ziyaret ettiniz mi?	Sosyal B.	27	49,1	28	50,9	0,129	0,937
	Fen B.	18	52,9	16	47,1		
	Sağlık B.	33	50,0	33	50,0		
	Toplam	78	50,3	77	49,7		

*p<.05

Bilim alanı değişkenine göre Erasmus'a ilişkin bilgilendirilme boyutundaki üç sorunun ilk ikisinde her üç alanın da yeterli bilgilendirilmediklerini düşündükleri (Erasmus bilgilendirme toplantılarına katıldınız mı? %29,7 ve Fakülteniz bilgilendirme yapıyor mu? %36,1) ancak yine her üç alandaki öğretim elemanlarının Erasmus web sayfasını (% 50,3) ziyaret ettikleri görülmektedir. Bu bulgu bilim alanları açısından belirgin bir farklılık da göstermemektedir.

Tablo 10. Öğretim Elemanlarının Erasmus Bilgi Kaynağına İlişkin Görüşleri

Bilgiyi nereden aldınız?		Bilgi Kaynağı	Bilgiyi nereden almak istersiniz?	
N	%		N	%
11	7,1	Fakülteden	71	45,8
40	25,8	Meslektaşlarımdan	2	1,3
54	34,8	İnternette	19	12,3
25	16,1	AB Ofisinden	51	32,9
17	11,0	Bilgi istemiyorum	10	6,5
8	5,2	Diğer Kaynaklar	2	1,3
155	100,0	Toplam	155	100,0

Tablo 10, Erasmus bilgi kaynağını “Bilgiyi nereden aldınız?” ve “Bilgiyi nereden almak istersiniz?” şeklinde düzenlenen iki soruyla belirlemeyi amaçlamaktadır. Tablo’dan görüleceği üzere, öğretim elemanlarının $\frac{3}{4}$ ’ü Erasmus’a ilişkin bilgiyi üç kaynaktan almaktadırlar; İnternet (%34,8), Meslektaş (% 25,8) ve AB Ofisi (%16,1). Bilgiyi nereden almak istersiniz diye sorulduğunda ise iki kaynak öne çıkmaktadır; Fakülte (%45,8) ve AB Ofisi (%32,9). Bu bulgu öğretim elemanlarının gerçek kaynaklardan daha sağlıklı bilgiyi arzuladıklarını da gösteriyor olabilir.

Sonuç

Öğretim elemanlarının Erasmus Programına yönelik bilgi ve görüşlerinin araştırıldığı bu çalışmanın bulgularından elde edilen sonuçlar şunlardır:

Çalışmanın “bilgi” boyutunda yer alan 13 sorunun çoğunluğunda öğretim elemanların % 98.2’lere varan oranda bilgi sahibi olmadıkları, sadece “Erasmus Bölüm Koordinatör”lerini yarıdan fazlasının bildiği sonucuna varılmıştır. Görev ünvanı açısından bu boyutta bir farklılık gözükmezken, soruların yarısında cinsiyet açısından erkeklerin, bilim alanı olarak da Fen Bilimlerinin diğerlerine göre bir miktar da olsa daha fazla bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir.

“İlgi” boyutunda ise öğretim elemanlarının Erasmus ve benzeri programlara katılımlarının çok çok az olduğu bunun % 2.3’lere kadar indiği, ancak ilgi ve katılma isteklerinin % 81.8’lere kadar çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Erasmus’a katılım konusunda erkekler kadınlara göre daha ilgili iken bilim alanları açısından Sağlık Bilimlerindeki öğretim elemanları Erasmus dışındaki programlara diğerlerine göre daha fazla katılmaktadırlar. Bu sonuç Erasmus’un öğretim elemanları arasında bireysel ilgi düzeyinde kaldığını, ancak katılımın artırılması için bu “ilgi”nin önce “bilgi”ye sonra da “eylem”e dönüşmesi için daha fazla çalışılması gerektiğini göstermektedir.

“Bilgilendirilme” boyutunda öğretim elemanlarının örgütsel bilgilendirme hizmetinin varlığına ilişkin verdikleri “Evet” yanıtlarının göreceli olarak az olması birinci boyutla da örtüşen bir durumdur. Bilgilendirmenin az olduğu bir ortamda doğal olarak bilgi düzeyinin de az olması beklenir.

Dördüncü boyut ise aslında asıl önemli noktaya işaret etmekte ve mevcut bilgi kaynağının yarıdan fazlasını “internet ve meslektaşlar” olarak öne çıkarırken, olması gereken sorulduğunda ise “Fakülte ve AB Ofisi” yanıtıyla öğretim elemanlarının hem ilgi hem de bilgi düzeyinde Erasmus açıklıklarının nasıl doyurulabileceğini göstermektedir.

Öneriler

21. yüzyılda ülkemiz yüksek öğretiminin evrensel bir sıçrama yapabilmesinin yollarında biri de Erasmus ve benzeri programlardır. Öğretim elemanlarının bu programlara katılımlarının sağlıklı bir şekilde sağlanması sadece öğretim elemanlarının bireysel ve mesleki gelişimlerine katkı yapmayacak aynı zamanda görev yaptıkları yerlerin de her açıdan gelişmişliğine ciddi katkılar yapabilecektir.

Bunu gerçekleştirebilmek, öğretim elemanlarının bu programlara katılımını sağlamakla olanaklıdır. Bunun ön koşulları ise bu programlara katılım için öğretim elemanlarının bilgilendirilmesi, özendirilmesi ve desteklenmesidir. Bu amaçla, öğretim elemanlarının yerel düzeyde üniversitelerin AB Ofisleri, ulusal düzeyde ise Ulusal Ajans tarafından sürekli olarak bilgilendirici ve süreci kolaylaştırıcı nitelikte çabalar içinde olması sağlanmalıdır.

Kaynaklar

- ABhaber, “Kemal Kılıçdaroğlu:AB sürecini çağdaşlaşma projesi olarak görüyoruz” <http://www.abhaber.com/ozelhaber.php?id=7374> Erişim Tarihi: 31.05.2011.
- ABhaber, “Gül: AB sürecimiz, Atatürk’ün başlattığı çağdaşlaşma projesinin devamıdır.” <http://www.abhaber.com/haber.php?id=10370> Erişim Tarihi: 31.05.2011.
- Gökçe Irmak Ağrı, “**Küreselleşme Sürecinde Yüksek Öğretim Politikaları ve Erasmus Projesi**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi A.B.D., 2006.
- Britta Baron, “The Politics of Academic Mobility in Western Europe”. **Higher Education Policy** Vol.6, No.3, 1993.
- Bighaber, “Bakan Bağış: AB katılım süreci Cumhuriyetin ilanından sonraki en önemli çağdaşlaşma projesidir.” <http://www.bighaber.com/haber/bakan-bagis-ab-katilim-sureci-cumhuriyetin-ilanindan-sonraki-en-onemli-cagdaslasma-projesidir-747792.html>, Erişim Tarihi: 31.05.2011.
- Bologna Report, <http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/Turkey.pdf> Erişim Tarihi: 23.11.2011.
- Michael Bruce, “Internationalising Teacher Education”. **British Journal of Educational Studies**. Vol.39, No.2, 1991.
- EC, http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc1290_en.htm Erişim Tarihi: 07.07.2011.
- Jürgen Enders, “Academic Staff Mobility in the European Community: The Erasmus Experience”. **Comparative Education Review**. Vol.42, No.1, 1998, Special Issue on the Professoriate.
- Tokay Gedikoğlu, “Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri”. **Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Cilt.1, Sayı.1, 2005.
- Chris Hardy, “Erasmus, Son of Socrates”. **Engineering Science and Education Journal**. April 1999 Issue.

Alaettin İşeri, “**Avrupa Birliği Giriş Sürecinde Erasmus Programı Uygulamasına İlişkin Uzman Görüşleri**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri, EPÖ., 2005.

Fatma Serbest, “Avrupa Birliği Yükseköğretim Programı Erasmus ve Türkiye’nin Katılımı”, **Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi**, Cilt.4, No.2, 2005.

TÜİK, **Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2010**. TÜİK Matbaası. Ankara, 2010.

Ulusal Ajans, <http://www.ua.gov.tr/index.cfm?action=detay&bid=9> Erişim Tarihi: 07.07.2011.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, <http://bologna.yok.gov.tr/?page=yazi&c=1&i=3> Erişim Tarihi: 07.07.2011.